

Nr 101.

Av herr **Ström, Fredrik**, angående ändring av tryckfrihetsförordningens bestämmelser om tryckfrihetsjuryn.

Juryn är den form, i vilken lekmannainflytandet beretts rum i tryckfrihetsprocessen. Juryinstitutionen har otvivelaktigt under tidernas lopp varit av stor betydelse såsom ett värn för det fria ordet och därmed för demokratiens utveckling och skapande av sunda samhällsförhållanden. Och alltjämt fyller juryn en viktig uppgift såsom organ för lekmännens medverkan i tryckfrihetsmålen avgörande. Men även om man vid juryinstitutionens införande i vår tryckfrihetslag hade den uppfattningen, att juryn jämväl för åklagare och enskild målsägande skulle innebära vissa garantier för ett rättvist avgörande av ett mål, torde någon motsvarande uppfattning icke kunna uppsåras i nutiden. För modern uppfattning är det den tilltalade, som har intresse av att frågan om skrifts brottslighet prövas av en jury. Det är detta man menar, då man betecknar juryn såsom ett värn för tryckfriheten. Konsekvensen härav synes emellertid vara icke ett obligatoriskt utan snarare ett på så sätt konstruerat fakultativt jurysystem, att juryens användning eller icke-användning är beroende av den tilltalades vilja, men också endast av denna. Tryckfrihetsförordningen intager dock icke denna ståndpunkt. Före 1937 års reformering av tryckfrihetsprocessen var juryn obligatorisk i alla egentliga tryckfrihetsmål. Efter denna reform är så visserligen icke fallet; men undantag gäller — förutom för det fall att åtalet avser inbjudan att delta i lotteri — endast om parterna å ömse sidor förklara sig vilja utan prövning av jury hänskjuta målet till rättens avgörande. I förarbetena till berörda tryckfrihetsreform hade likvisst föreslagits, att juryn skulle begagnas endast där den tilltalade så påkallade. Vissa andra samtidigt föreslagna begränsningar i juryens användning snedvredo emellertid problemet och hindrade en tillfredsställande lösning av detsamma. Emellertid gives det också en annan lösning, som icke kom under övervägande vid reformeringen av tryckfrihetsprocessen, och vilken såväl kan kombineras med den förut nämnda lösningen som användas oberoende av densamma, nämligen att endast tillerkänna ett negativt uttalande av juryn om en skrifts brottslighet bindande karaktär och förläna domstolen frihet att underkänna ett uttalande av juryn i positiv riktning. Med en sådan anordning skulle man bevara jurysystemets förtjänst att utgöra ett värn för den enskilde medborgarens yttrandefrihet men undanröja dess brist att skapa osäkerhet i bedömandet — en osäkerhet som även efter 1937 års reformering av juryn i viss omfattning fortbestår.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen på sätt i det föregående berörts ville såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling besluta ändring i bestämmelserna i 5 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen om tryckfrihetsjuryn,

samt att konstitutionsutskottet måtte utarbeta härför erforderlig lagtext.

Stockholm den 23 januari 1940.

Fredrik Ström.